

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра загальної педагогіки та дошкільної освіти**

ПРОВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. Гаврилюк С. В. *С.В.Г.*

Протокол № 2 від «16» жовтня 2019 р.

№25716102019

СОЦІАЛЬНЕ ГУВЕРНЕРСТВО

Програма вибіркової дисципліни

підготовки бакалавра

Спеціальності 012 Дошкільна освіта

Освітня програма Дошкільна освіта

Луцьк – 2019

Програма навчальної дисципліни «Соціальне гувернерство» підготовки бакалавра, галузі знань 01 Освіта, спеціальності 012 Дошкільна освіта, за освітньої програмою Дошкільна освіта

Розробник: канд. пед. наук, доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти **Мельник Ірина Миколаївна**

Рецензент: канд. пед. наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та педагогіки вищої школи **Корпач Надія Іванівна**

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти

протокол № 2 від 12 вересня 2019 р.

Завідувач кафедри: _____ проф. Семенов О.С.

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету педагогічної освіти та соціальної роботи
протокол № _____ від _____ вересня 2019 р.

Голова науково-методичної комісії факультету ПО та СР _____ доц. Антонюк В.З.

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

протокол № _____ від _____ 2019 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 1.

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	01 Освіта 012 Дошкільна освіта Дошкільна освіта Бакалавр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання 4
		Семестр 7
ІНДЗ: немає Тижневих годин : (для денної форми навчання): Аудиторних 2 год. самостійної роботи 2 конс. 2		Лекції 20 год.
		Практичні заняття – 16 год.
		Самостійна робота 76 год.
		Консультації 8 год.
		Форма контролю: залік (7 семестр)

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ: Нові орієнтири, формування базової гуманітарної культури в суспільстві є відмінною рисою сучасної системи освіти, яка розглядає дитину як головну педагогічну цінність. Сучасному рівню розвитку освіти диктують вимоги глобального життя людства, суспільству потрібний новий тип особистості, якій характерні такі якості, як високий професіоналізм, здатність самому визначити мету, способи її досягнення, прагнення до вибору безперервної освіти, роботи, здатність діяти в нестандартних умовах, оперативно приймати самостійні рішення, вибирати оптимальні варіанти тощо.

Високий рівень домашнього навчання і виховання в історії розвитку людства забезпечувала гувернерська педагогічна система. Гувернерство як педагогічне явище постало з потреб у формуванні яскравої неординарної особистості, здатної здійснювати подальший поступ людської цивілізації.

Досить швидкими темпами в Україні розвивається така галузь наукових знань, як сімейна педагогіка. Важливим чинником, що викликав до життя ідею домашнього виховання силами педагога-професіонала, стало негативне ставлення частини населення, особливо заможної, до системи суспільного виховання, яке повільно перебудовується на особистісно-орієнтовану модель навчання і виховання дитини. Значна кількість сучасних українських родин відмовляються від діючих суспільних освітніх закладів через високий відсоток захворювання дітей. Частина батьків хотіли б давати дітям якіснішу освіту того чи іншого змісту. Особлива атмосфера розвитку і спеціального навчання потрібна для дітей із хронічними захворюваннями, з обмеженими можливостями, а також обдарованих дітей. Враховуючи це, змінюється специфіка роботи педагога, в тому числі і педагога сімейного виховання, сучасного гувернера. Ось чому призначення сучасного інституту гувернерства полягає в тому, щоб задовольнити освітні й виховні потреби, що виникли на сучасному етапі в окремих родинах, які є значущими для нашого суспільства. Окремими паростками на теренах України починає відроджуватися інститут індивідуального виховання та навчання.

Гувернерству притаманні всі ознаки системи, оскільки воно являє собою цілісну одиницю з певним порядком розташування і зв'язків її складових.

Метою викладання навчальної дисципліни «**Соціальне гувернерство**» є ознайомлення студентів із теоретичними та практичними основами роботи соціального гувернера, історією розвитку як соціально-педагогічного явища, поглиблення знань у галузі особливостей діяльності соціального гувернера з різними категоріями дітей в домашніх умовах та ознайомлення з технологіями роботи соціального гувернера в сучасних умовах.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях: формувати професійно орієнтований світогляд майбутнього соціального гувернера; дати характеристику виникнення і тенденції розвитку гувернерства від найдавніших часів до XXI століття; познайомити студентів з педагогічними теоріями найбільш видатних педагогів; розкрити зміст пріоритетних гувернерських методик й теорії виховання дитини в домашніх умовах; розкрити зміст роботи соціального гувернера з

дітьми до одного року; висвітлити специфіку виховної діяльності соціального гувернера в сім'ї; розкрити особливості загального та творчого розвитку, навчання в домашніх умовах; узагальнити особливості роботи соціального гувернера з дітьми різних категорій; дати характеристику особливостям виховання та навчання дітей з обмеженими можливостями.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати: сутність основних категорій щодо визначення понять гувернер, гувернерство, соціальний гувернер, основні історичні напрямки роботи соціального гувернера; основні законодавчі акти, на яких базується діяльність соціального гувернера; принципи й методи роботи соціального гувернера; особливості підготовки дітей до шкільного навчання; основні напрями роботи соціального гувернера з сім'єю. Вміти: самостійно та вільно орієнтуватися в теоретичних засадах гувернерства; характеризувати змістовні компоненти роботи соціального гувернера на сучасному етапі; аналізувати психолого-педагогічні аспекти виховання дітей у сім'ї з гувернерами; організувати загартування дітей; підготувати дитину до школи; знаходити соціально-психологічний підхід до обдарованих дітей.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Структура навчальної дисципліни

Таблиця 2.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції	Практичні заняття	Сам. роб.	Конс.
Модуль 1. Генеза гувернерства як соціально-педагогічного явища					
Тема 1. Гувернерство в сучасних умовах: соціально-педагогічний аспект	10	1	2	6	1
Тема 2. Законодавча база діяльності соціального гувернера	6	1		5	
Тема 3. Професійно значимі та особистісні риси гувернера	10	2	2	5	1
Тема 4. Історичний аспект становлення професії гувернера	7	2		5	
Тема 5. Характеристика гувернерства від Ренесансу до XVIII століття	8	2		5	1
Тема 6. Розвиток гувернерства у XIX столітті.	7		2	5	
Тема 7. Розвиток гувернерства у XX ст. -на початку XXI ст.	8		2	5	1
Разом за модулем 1	56	8	8	36	4
Модуль 2. Основні технології роботи соціального гувернера					
Тема 8. Сучасні прогресивні методики вивчення дисциплін.	9	2	2	4	1
Тема 9. Сім'я як об'єкт соціально-педагогічної діяльності.	7		2	5	
Тема 10. Особливості виховання дитини першого року життя соціальним гувернером	8		2	5	1
Тема 11. Особливості навчання та виховання дошкільників.	7	2		5	
Тема 12. Методики підготовки дитини до школи.	8	2		5	1
Тема 13. Особливості взаємодії соціального гувернера з обдарованими дітьми	6		2	4	
Тема 14. Особливості виховання дітей з обмеженими властивостями	7	2		4	1
Тема 15. Зміст і методика навчально-виховної діяльності соціального гувернера.	6	2		4	
Тема 16. Особливості взаємодії соціального гувернера з батьками вихованців.	6	2		4	
Разом за модулем 2	64	12	8	40	4
Всього годин	120	20	16	76	8

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Таблиця 3.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	1. Законодавча база діяльності соціального гувернера. 2. Конвенція ООН про права дитини. 3. Вибіркові статті Конституції України. 4. Закон України «Про охорону дитинства». 5. Закон України «Про дошкільну освіту».	4
2	Характеристика гувернерства від Ренесансу до ХУІІІ століття. Гувернерство в епоху Відродження та Реформації. Мартін Лютер. Педагогіка «нового часу». «Материнська школа Я.А. Коменського. «Думки про виховання» Джона Локка. Ф. де Фенелон «Про виховання дівиць». Природне виховання Ж.-Ж. Руссо. Філонтропізм (любов до людини) - система виховання Йоганна Базедова. Розвиток гувернерства на території Київської Русі у 18 ст. Козацьке виховання. Гувернер Григорій Савич Сковорода.	4
3	Розвиток гувернерства у ХІХ столітті. Розвиток і розквіт гувернерства в Європі у ХІХ ст. Розвиток гувернерства в Російській імперії у ХІХ ст. Розвиток освіти в Російській імперії. Система І.І. Бецького. Поділ гувернерів на домашніх наставників та домашніх вчителів. Вимоги до гувернерів. Екзамен для гувернерів. Пільги і переваги.	4
4	Розвиток гувернерства у ХХ ст. - на початку ХХІ ст. Підготувати інформаційний лист про одну із діючих організацій з навчання або надання послуг гувернантки на Україні чи за кордоном.	8
5	Сучасні прогресивні методики вивчення дисциплін. Підготувати проект, який розкриває зміст однієї з сучасних новаторських методик навчання дитини (підготувати наочний матеріал для однієї із методик).	8
6	Сім'я як об'єкт соціально-педагогічної діяльності. Завдання: 1. Ознайомитися та заповнити документацію соціального гувернера. 2. Підготувати бесіду гувернера з батьками під час першого знайомства (з'ясування обов'язків та прав батьків та соціального гувернера).	8
7	Особливості виховання дитини першого року життя соціальним гувернером. Вікові періоди у дітей. Вікові особливості дитини на першому році життя. Виховання дитини першого року життя соціальним гувернером.	8
8	Особливості навчання та виховання дошкільників. Розробити індивідуальну програму навчальних занять для дитини певного віку (за вибором).	8
9	Методики підготовки дитини до школи. Виявлення ступеня готовності дитини до навчання в школі. Виявлення рівня психологічних особливостей і рис характеру вихованця, важливих для процесу навчання, а також рівня знань і їх відповідність віку дитини та вимогам сучасної школи. Методика розробки індивідуальної програми навчальних занять, коригуючих ігор тощо. Готовність дітей до шкільного навчання. Мотиваційна готовність дитини до школи. Емоційно-вольова готовність дитини до школи. Розумова готовність дитини до школи.	6
10.	Особливості виховання дітей з обмеженими властивостями. 1. Сплануйте лікувально-педагогічні заходи соціального гувернера з дітьми: - з порушеннями зору; з вадами слуху; з емоційними порушеннями; порушеннями спілкування: соматично слабкими, з дитячим церебральним паралічем. 2. Заповніть таблицю "Соціально-педагогічна допомога сім'ї, що виховує дитину-інваліда", врахувавши наступні напрями: соціально-побутові послуги, матеріальна допомога; соціально-правова допомога; соціально-реабілітаційні послуги; психологічна допомога; педагогічні послуги; соціально-медична допомога.	6

11.	Особливості взаємодії соціального гувернера з обдарованими дітьми. Характеристика творчої обдарованості дитини. Типологія обдарованості. Особливості творчої обдарованості та її проблеми у дитини. Соціально-педагогічна робота з обдарованими дітьми і їх батьками. Особливості роботи соціального гувернера з обдарованими дітьми	6
12.	Зміст і методика навчально-виховної діяльності соціального гувернера. Методика роботи соціального гувернера з морального виховання дитини. Методика трудового виховання дитини в сім'ї. Естетичний розвиток дитини та методика організації дитячих свят удома. Методика загартовування та особливості фізичного виховання дітей різних категорій в домашніх умовах. Методика статевого виховання дітей вдома. Розумове виховання та навчання дошкільників удома.	6
Разом		76 годин

6. ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

Розподіл балів за формами поточної роботи (макс = 60 балів для екзамену) (макс = 100 балів для заліку):

Дисципліна складається з двох змістових модулів. Тому, підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається з сумарної кількості балів: а) поточне оцінювання з відповідних тем (максимально 40 балів); б) підсумкове оцінювання з відповідних тем (максимально 60 балів) за дві модульні контрольні роботи (максимально по 30 балів).

Таблиця 4.

Поточний контроль (макс = 40 балів)								Модульний контроль (макс = 60 балів)		Загальна кількість балів
Модуль 1								Модуль 2		
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				МКР 1	МКР 2	
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	30	30	100
5	5	5	5	5	5	5	5			

Шкала оцінювання

Таблиця 5.

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	
67 -74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

Критерії оцінювання

90-100 балів ("відмінно"). Глибоке оволодіння вузловими питаннями по темах. Системне, усвідомлене використання даної інформації. Встановлення причинно-наслідкових зв'язків між окремими змістовими блоками. Вільна орієнтація і використання необхідного категорійно-понятійного апарату при розкритті проблеми. Мова чітка і логічна. Здатність до аналітико-узагальнюючого викладу питання, вміння формулювати висновки і пропозиції по суті проблеми.

82-89; 75-81 балів ("добре"). В цілому цілісне, усвідомлене оволодіння матеріалом, віднесеним до даного питання. В окремих випадках рівень засвоєння інформації недостатній.

Аргументація при відповідях на питання, логічність і взаємозв'язок у викладі матеріалу дещо занижені. Відчуває труднощі при відповідях на питання, у формулюванні узагальнень і висновків.

67-74; 66-60 балів ("задовільно"). Фрагментарне, несистемне відтворення інформації. Наводить лише окремі складові питання, без необхідного усвідомлення і взаємозв'язку.

59-1 балів ("незадовільно"). Необхідним категорійно-понятійним апаратом не володіє. Робить безуспішні спроби висвітлення питання на репродуктивному, механічному рівні. Не розуміє суті питання, відповідає не по суті.

7. ВИДИ (ФОРМИ) ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ

Програмою не передбачене виконання ІНДЗ.

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Акіншева І. П. Технологія роботи соціального гувернера: метод. посіб. для студ. спец. «Соціальна педагогіка та практична психологія», «Соціальна педагогіка та основи правознавства» / Луганський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. -Луганськ : Альма-матер, 2008. - 164с.
2. Агаркова, Н. Законодавче забезпечення соціально-правового захисту дітей (20022005 р.р.) / Н. Агаркова // Рідна школа. - 2007. - №2. - С. 9 - 12.
3. Артемова, Л. Соціалізація дитини в родині [Текст] // Дошкільне виховання. -2004. - №3. - С. 3 - 5.
4. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні [Текст] //Дошкільне виховання. - 1999. - №1. - С. 3 - 19.
5. Бардінов А. Актуалізація провідних ідей і досвіду підготовки вихователя-гувернера в сучасних умовах // Соціально-педагогічні проблеми сучасної середньої та вищої освіти в Україні: Зб. наук. пр./Житом. держ. пед. ун-т ім. І. Франка. -Житомир, 2002.
6. Безруких М. М. Леворукий ребенок в школе и дома. - Екатеринбург: У-Фактория, 2003. - 250 с. 8. Белочкина Ю.В. Пособие для гуверняни. - Харьков, ФОЛИО, 2008. - 415 с.
7. Белова Е. Проявление одаренности в детском возрасте // Дошкольное воспитание. - 1998. - № 2. - С. 27 - 29.
8. Белова Е. С. Одаренность мальшиа: раскрыть, понять, поддержать: пособие для воспитателей и родителей. - М.: МПСИ; Флинта, 2001. - 141 с.
9. Белкіна Е., Науменко Т. Світ мистецтва і дитина // Дошкільне виховання -2000., № 1. - С. 4 - 5.
10. Галадзе М. Музичне та естетичне виховання дітей в сім'ї. - К.: Муз. Україна, 1968. - 48 с.
11. Гримм В. Саміє лучшие методики воспитания ребенка. - К. Мультипресс, 2007. - 285с.
12. Дзюбишина-Мельник, Н. Я. Фольклор і розвиток дитячого мовлення: Методичні рекомендації [Текст]. - К.: МНО України, 1992.
13. Дитинство в Україні: права, гарантії, захист: збірник документів. 4.1. - К.: «Видавництво «Столиця», 1998. - 248 с.
14. Дитинство в Україні: права, гарантії, захист: збірник документів. 4.2. - К.: «Видавництво «Столиця», 1998. - 292 с.
15. Поніманська Т. Основи дошкільної педагогіки. - К., 1999 - С. 168-198; 322338.
16. Психология личности: тесть, опросники, методики / Авт.-сост.: Н. Киршева, Н. Рябчикова. - М.: Геликон, 1995. - С. 200 - 205.
17. Сарапулова Є.Г. Темперамент видозміні не підлягає // Початкова школа. - 2000. - № 10. - С. 4 - 48.

18. Сарапулова Є.Г. Психолого-педагогічні основи навчально-виховної діяльності гувернера: Монографія. — К.: МАУП, 2003. — 264 с.
19. Свиридова Б.Г. 365 советов няне и гувернантке. - Ростов-на-Дону, Феникс, 2001. - 347с.
20. Специфіка роботи соціального гувернера з сім'ями, що мають дітей з особливими потребами: Метод. рекомендації / Чернівецький національний ун-т ім. Ю.Федьковича / Лілія Іванівна Кобилянська (уклад.). - Чернівці : ЧНУ, 2001. - 38 с.
21. Статінова Н., Сень Г. Основи психології і педагогіки. - К., 1999. - С. 106 - 112.
22. Стинська В. Г. Робота гувернера: історико-педагогічний аспект: Метод. рек. / Прикарпатський національний ун-т ім. Василя Стефаника. Кафедра історії педагогіки. - Івано-Франківськ, 2005. - 72 с.
23. Теорія та методика діяльності сімейного педагога: навч. -метод. посіб. / Т.С. Інспекторова. - Умань: Софія, 2009. - 76 с.
24. Торохтий В. Методика діагностики психологического здоров'я семьи // Практична психологія та соціальна робота. - 2003. - № 10 - С. 30 - 35.
25. Хлебик С. Р. Гувернерське виховання в Україні: досвід, перспективи // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету: [зб. наук. пр.]. - Вип. 61, Чернігів. - 2009.
26. Шароватова О.П. Підготовка гувернерів: історія та сучасність // Наукові записки кафедри педагогіки Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. - Вип. 17. - X. - 2006.
27. Шароватова О.П. Підготовка майбутніх соціальних педагогів до гувернерської діяльності в умовах сучасного вищого навчального закладу // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : зб. наук. пр./Акад. пед. наук України, Ін-т пробл. виховання. - Вип. 13, К.1.-X.- 2006.
28. Шароватова О.П. Модель гувернерської діяльності соціального педагога // Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова : [зб. наук. пр.]. - Вип. 4 - К.- 2006.

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

Розумове виховання та навчання дошкільників удома.

Вибіркові статті Конституції України. Закон України «Про охорону дитинства». Конвенція ООН про права дитини.

Виховання та навчання в Стародавній Греції, Римі, країнах Стародавньої Азії та Сходу. Первісне наставництво у східних слов'ян.

Виховні можливості сім'ї як фактор формування шлюбно-сімейних уявлень у молоді.

Виявлення рівня психологічних особливостей і рис характеру вихованця, важливих для процесу навчання, а також рівня знань і їх відповідність віку дитини та вимогам сучасної школи.

Відродження інституту гувернерства як суспільно необхідного соціально-педагогічного явища в Україні.

Готовність дітей до шкільного навчання. Мотиваційна готовність дитини до школи.

Емоційно-вольова готовність дитини до школи. Розумова готовність дитини до школи.

Гувернерство в епоху Відродження та Реформації (14 ст.). Мартін Лютер. Педагогіка «нового часу».

Гувернерство в епоху Просвітительства. Природне виховання Ж.-Ж. Руссо. Філонтропізм (любов до людини) - система виховання Йоганна Базедова.

Гувернерство в сучасних умовах: соціально-педагогічний аспект. Визначення поняття «гувернерство».

Гувернерство на території Київської Русі.

Естетичний розвиток дитини та методика організації дитячих свят удома.

Закон України «Про дошкільну освіту». Законодавча база діяльності соціального гувернера.

Зміст і завдання курсу "Соціальне гувернерство".

Зміст та форми соціально-педагогічної роботи з сім'єю.

Знання і вміння, необхідні дитині для вступу до школи. Підготовка дитини до школи.

Дитина - лівша. Організація та самостійність виконання домашніх завдань.

Індивідуальне виховання в найдавніші часи.

Козацьке виховання. Гувернер Григорій Савич Сковорода.

Лицарське виховання.

Методи навчання грамоті, основам письма, формування елементарних математичних уявлень.

Методика В.Ф. Шаталова. Методика Є.Ільїна.

Методика випереджаючого навчання С.Лисенкової.

Методика Г.Домана. Система виховання за Б. Споком.

Методика загартовування та особливості фізичного виховання дітей різних категорій в домашніх умовах.

Методика роботи соціального гувернера з морального виховання дитини.

Методика розробки індивідуальної програми навчальних занять, коригуючих ігор тощо.

Методика статевого виховання дітей вдома.

Методика трудового виховання дитини в сім'ї.

Методики підготовки дитини до школи. Виявлення ступеня готовності дитини до навчання в школі.

Навчально-виховна методика М. Зайцева.

Напрями роботи соціального гувернера в сучасних умовах.

Огляд методик П.С. Тоцького та Б.П. і П.М. Ерднієвих, В.М. Мельника.

Особливості взаємодії соціального гувернера з обдарованими дітьми.

Особливості виховання дитини першого року життя соціальним гувернером. Вікові особливості дитини на першому році життя.

Особливості виховання дітей з обмеженими властивостями. Загальна характеристика дітей з особливими потребами. Проблеми життєдіяльності сім'ї, яка виховує дитину з особливими потребами.

Педагогічна система М.Монтессорі.

Педагогічна творчість соціального гувернера.

Поділ гувернерів на домашніх наставників та домашніх вчителів. Вимоги до гувернерів. Екзамени для гувернерів. Пільги і переваги.

Поява терміна «гувернер» (Франція, Мішель Монтень, 16 ст.). «Материнська школа Я.А. Коменського. «Думки про виховання» Джона Локка. Ф. де Фенелон «Про виховання дівиць».

Професійно значимі та особистісні риси соціального гувернера.

Професія соціальний гувернер. Тенденції розвитку гувернерства.

Психолого-педагогічні особливості навчально-виховної діяльності гувернера.

Релігійно-церковне виховання в епоху середньовіччя.

Розвиток гувернерства в капіталістичних країнах. Сполучені Штати Америки.

Особливості розвитку гувернерства в капіталістичних країнах на сучасному етапі.

Розвиток гувернерства в Російській імперії у XIX ст.

Розвиток гувернерства в соціалістичних країнах. Видозмінені форми гувернерства в роки СРСР. Гувернерство в роки перебудови. Педагоги-новатори.

Розвиток гувернерства на початку XX століття.

Розвиток гувернерства на території Київської Русі у 18 ст.

Розвиток і розквіт гувернерства в Європі у XIX ст.

Розвиток освіти в Російській імперії. Система П. Бецького.

Сім'я як провідний фактор соціалізації особистості.

Соціально-педагогічна робота з обдарованими дітьми і їх батьками.

Соціокультурна реабілітація як провідна функція соціального гувернера у роботі з дитиною інвалідом.

Функції соціального гувернера.